

W.B. BAYRIL İLE SÖYLEŞİ: “İyi şeyler de er ya da geç nasılsa yerini bulur.”

*Halil CİN**

Geliş Tarihi: 19.05.2021

Kabul Tarihi: 26.05.2021

Atıf Bilgisi: Hars Akademi
Uluslararası Hakemli Kültür-
Sanat-Mimarlık Dergisi

Sayı: 7

Sayfa: 290-306

Yıl: 2021

Dönem: Haziran

Özet

Manisa’da dünyaya gelen şair, ilk ve ortaöğrenimini aynı şehirde tamamladı. Üniversite eğitimini İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi’nde tamamladı. Halen reklamcılık alanında çalışmaktadır. Arkadaşlarıyla birlikte kurdukları Şiir Atı Yayıncılık ve *Şiir Atı* dergisi dönemin önemli yayın faaliyetleri arasındadır. Bayrıl, ilk ödülünü Ahmet Erhan üzerine yazdığı bir yazı ile alır. *Yarın Dergisi* Genç Eleştirmenler Mansiyon Ödülü(1982). Ardından 1986 yılında Enka Sanat Vakfı Şiir Yarışması’nda ödül alır (Şavkar Altınel, Hulki Aktunç, Hüseyin Ferhad, Necati Cumalı, M.C. Anday ile birlikte). Şair, 1992 yılında ilk kitabı *Melek Geçti* ile Behçet Necatigil Şiir Ödülü’nü alır. 2000 yılında *Şer Cisimler* kitabıyla Türkiye Yazarlar Birliği Yılın Şiir Kitabı ödülünü alır. W.B. Bayrıl’ın *Melek Geçti*, *Şer Cisimler*, *Arzuda Tenha*, *Elmas Bir Sıkıntı*, *Rosa das Rosas* adlarıyla beş şiir kitabı bulunmaktadır. Ayrıca *Her Zaman Şair* ve *Anlat Kalbim* adıyla iki düzyazı kitabı bulunmaktadır.

1980 sonrası Türk şiirinin önemli isimlerinden biri olan W.B. Bayrıl ile sanat, Türk şiiri, kitap, dünya şiirinin gelişimi, modern şiir ve kendi şiirinin dinamikleri üzerine uzun bir söyleşi gerçekleştirdik.

Anahtar Kelimeler: W.B. Bayrıl, Rosa das Rosas, Modern Şiir.

* Bilim Uzmanı, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, Manisa, cin_186_189@hotmail.com / ORCID: 0000-0002-7739-6483.

INTERVIEW WITH W.B.BAYRIL: "Sooner or later good things will find their place ."

*Halil CİN**

First Received:19.05.2021

Accepted: 26.05.2021

Citation: Hars Akademi
International Refereed Journal of
Culture-Art-Architecture

Issue: 7

Pages: 290-306

Year: 2021

Session: June

Abstract

The poet was born in Manisa and completed his primary and secondary education in the same city. He completed his university education in Istanbul academy of fine arts. He is currently working in the field of advertising. The magazine *Şiir Atı* and *Şiir Atı* publishing which she founded with his friends, is among the important publication activities of the period. Bayrıl receives his first award with an article he wrote about Ahmet Erhan. *Yarın* Magazine Award (1982). Then, He received the Honorable Mention Award at the Enka Art Foundation Poetry Competition in 1986 (with Şavkar Altınel, Hulki Aktunç, Hüseyin Ferhad, Necati Cumalı, M.C. Anday). The poet received the Behçet Necatigil Poetry Award with his first *Melek Geçti* book in 1992. In 2000, he received the Turkish Authors Association's Poetry Book of the Year award with his book *Şer Cisimler*.

W.B. Bayrıl has five poetry books titled *Melek Geçti*, *Şer Cisimler*, *Arzuda Tenha*, *Elmas Bir Sıkıntı*, *RosadasRosas*. He also has two prose books *Her Zaman Şair* and *Anlat Kalbim*.

One of the important names of Turkish poetry after 1980, W.B.Bayrıl. We made a long discourse on art, Turkish poetry, books, the development of world poetry, modern poetry and the dynamics of his own poetry.

Key words: W.B. Bayrıl, Rosa das Rosas, Modern Poet.

* Science Expert, Manisa Celal Bayar University, Faculty of Science and Letters, Department of Turkish Language and Literature, Manisa, cin_186_189@hotmail.com / ORCID: 0000-0002-7739-6483.

Halil CİN: Türk edebiyatının özellikle şiir alanında köklü bir geçmişe sahip olduğunu biliyoruz. Diğer edebî türlere nazaran kuvvetli bir damara sahip. Modern şiirin kurucusu olarak kimi görüyorsunuz? Bazı isimler Ahmet Haşim’i bazı isimler ise Yahya Kemal’i görüyor. Bu ismin farklı yönleri neler?

W.B. BAYRIL: Elbette Yahya Kemal’dir 20 yüzyıl Türkçesini icat eden yahut bulan kişi. Bu çok açıktır. O nedenle de modern Türkçe şiirin “kurucu babası” Yahya Kemal’dir. Hepimiz onun paltosundan çıktık. Zira şiir dil üzerinden işler. “Duyuş”u “deyiş” haline getirme işidir. Bunu da başaran kişi Yahya Kemal’dir. Haşim özel bir şairdir, eskilerin nevi şahsına münhasır dedikleri türden. Ama “kurucu işlev” dil üzerinden yürür, her kültürde bu böyle olmuştur, o nedenle Latince’de “primus inter pares” diye bir deyim vardır, “eşitler arasında birinci” anlamına gelir, Yahya Kemal ile Haşim meselesini böyle görürüm.

Halil CİN: Türk edebiyatında dünya şiirinin tam olarak idrak edildiğini düşünüyor musunuz? Baudelaire, Rilke, Valery ve Mallarme gibi isimler hep zikrediliyor fakat idrak meselesi sanki biraz eksik kalıyor.

W.B. BAYRIL: Edebiyat başka bir mesele. Şiir ise “edebiyat”ın hem içinde hem dışındadır. Ayrıca Türkçede şiirin kendine özel bir durumu vardır. Değişime en hızlı yanıt veren, en seri biçimde kendini yenileyebilen, dönüşen türdür. Bunun da temelinde Türkçenin o müthiş esnekliği ve uzun ve çok iyi işlenmiş bir geleneğe sahip olması yatar. Tanzimat edebiyatından yani edebiyatta modernleşme dediğimiz olgudan bu yana, yüksek edebi başarı sürekli şiir üzerinden gelmiştir bizim edebiyatımıza. Tanzimat düzyazıcıları, erken Cumhuriyet düzyazıcıları ile şairlerin verimlerini tartıya koyduğumuzda, bu çok açık bir biçimde ortaya çıkar zaten. Modern Türkçenin kurulması, gelişmesi, boyut kazanması hep şiir üzerinden olmuştur. Sonra sonra düzyazı şiirin vardığı seviyeye yaklaşmıştır. Fakat her yaklaştığında da şiir yeni bir hamle yapıp arayı açmış, yeni berzahlara yola çıkmış, fetih alanlarını genişletmiştir. Roman ve hikaye hep o açılan yollardan yürüyerek gelmiştir. Şimdi bağlamı böyle ortaya koyduktan sonra dönelim “dünya şiirinin idrak” edilmesi ve söz ettiğin isimlere. Bu isimler biliniyordu elbette, ama yaptıklarının ne anlama geldiğinin fark edilebilmesi için başka bir zihniyet ve bakış ve deneyim biçiminin toplumsal ve bireysel hayatlarda var olması gerekiyordu. Unutmayalım ki, modern şehir şiirin ilk şairi sayabileceğimiz Baudelaire’in ne yaptığının anlaşılması için, birçok başka dil ve ülke şiirinde de epey uzun zaman geçmesi gerekmişti. Yani yalnız Osmanlı edebiyatçıları geç

fark etmemiştir Baudelaire’i... Eşzamanlılık, küresel anlamda eşzamanlı yaşamak epey yeni bir deneyim biçimi sonuçta. Baudelaire ile aynı dönemde yaşamış Osmanlı şairinin dünya, zihniyet, medeniyet ve kişisel meselelerinin birbirinden uzaklığı bunun en önemli nedenlerinden biridir. Hatırla, Yahya Kemal’in “Akıncı” şiiri ile Rilke’nin “Sancaktar” şiiri arasında analogi kuran bir yazım yer alıyor derleme kitabım “Her Zaman Şair”de... İki şiir de benzer konulara sahip olmasına, birbirine yakın zamanlarda yazılmasına rağmen farklı deneyimler ve zihniyet dünyaları nedeniyle iki değişik yola sevk etmiştir şairlerini sonraki hayatlarında. Rilke ulusüstü, kozmopolit ve esoterik bir şair olurken, Yahya Kemal “kurucu” niteliği dolayısıyla bir medeniyet’in yenilenen ulusal alegorisi çerçevesinde iş görmek zorunda kalmıştır. Çünkü iki şairin başka kişisel ajandaları. çözmesi gereken sorunları olmuştur. Sonuçta, 20. yüzyılın “uluslararası şiir üslubu” diyebileceğimiz ve içinde birçok şairi sayabileceğimiz (Pound’dan Eliot’a, Apollinaire’dan Valery’ye) birbirine göre hizalanan o önemli şairleri, kendi zamanlarının meseleleriyle uğraşırken, Türkiye’nin şairlerini kendine özgü başka meseleleri daha yakıcı ve daha hızlı yanıtlar bekliyordu. Günümüze gelince; andığın isimlerin şiire dair görüş ve meselelerinin hâlâ “idrak edilip, edilemediği” bence de tartışılmalı. Bereketli ve ufuk açıcı bir tartışma olur bu. Ama biliyorsun Türkiye’de şiir meselesi hep felsefenin, düşüncenin, analiz ve yorumun desteğinden yoksundur teorik olarak. Baudelaire üzerine yazan bir Sartre’ın, Hölderlin üzerine yazan bir Heidegger’in, Celan üzerine tefekkür eden bir Agamben veya Derrida’n yok ki... Bu işler biraz da bileşik kaplar meselesi gibidir... Kendi vasatın seni kuşatır, sınırlar bazen de boğar. Türkiye’de şiir üzerine dişe dokunur birkaç teorik şey yazıldıysa eğer, onlar da zaten çoğunlukla şairlerin yaptığıdır. Kendin pişir kendin ye yöntemiyle de bu kadar oluyor.

Halil CİN: Sizin “kuşak” kavramına olan bakış açınızı merak ediyorum. Türk edebiyatı için farklı kuşak önerileri ortaya atıldı. Bugün en azından 2000’li yıllara kadar şiir veya nesir alanında belirli dönemlere ayrıldığını görüyoruz. –Hala bazı dönemler için tartışmalar devam ediyor- Bu ayrımlarda esas belirleyici nokta ne olmalı?

W.B. BAYRIL: Kuşak meselesi edebi değil sosyolojik bir mesele her şeyden önce. Biraz olsun sosyoloji, antropoloji, göstergebilim, post kolonyal kültürel çalışmalar, felsefe filan okumamış adamların, kültürel ve de hele hele şair kuşakları üzerine yazdığı şeyleri ciddiye alamıyorum. Elimizdeki bir iki örnek de zaten bu konuda tam bir faciadır. Bak, 80 şiiri

üzerine bir kitap yazıyorsun daha 80’lerde şiir yazarlar ile 80 Şiiri kavramı arasındaki farkı açıklayabilecek zihinsel netlikten yoksunsun. Haliyle ne oluyor? Ta 18. yüzyılın edebi araçlarıyla, izlenimci eleştiri gibi köhneleşmiş bir yöntemle bir dönem şiirini değerlendirmeye kalkınca, saçmalıyorsun tabii... Aynı dönemde yayınlamış olmaktan başka bir ortak paydaları olmayan bir sürü insanı aynı çuvala atıp, bir “paçal” yapıyorsun. Ortaya da bir bulamaç çıkıyor sonuçta. Franco Moretti diye bir adam var. Türkçeye de çevrildi birkaç kitabı. Mucizevi Göstergeler, Modern Epik, Edebi Teoriye Soyut Modeller gibi o harika ve ilginç kitaplarına insan bir göz atar. Edebi araştırma, analiz, bağlamsallaştırma nasıl yapılır diye ders alır. Ama ufkun Türk Dili Edebiyatı dünyasının antika olmuş teorik aletleri tarafından çizilince, uydur uydur diz ipe... Türkiye’deki kuşak tartışmaları sadece şairane itiş kakıştan ibarettir... Derinlik, teorik donanım, somut olguların analizine dayalı zekice buluş ve yorumlama kudretinden fersah fersah uzaktır. O yüzden de ciddiye alınacak bir yanı yoktur... Belki yeni kuşaklardan birileri çıkar. Belki...

Halil CİN: Sizin kitap üzerine birçok değerlendirmeleriniz var. Harold Bloom’un *Etkilenme Endişesi* adlı kitabı hakkındaki görüşlerinizi merak ediyorum.

Hatırladığım ya da bende kaldığı kadarıyla o kitabın birçok maluliyeti var. Bir kere çok fazla Freudyen. İkincisi, tümüyle İngiliz dili ve edebiyatı üzerinden okuyor her şeyi, hele de şiiri. Latin Şiiri, İtalyan ve Fransız şiiri ile İngiliz şiiri arasındaki belirleyici ilişkilerin ve alışverişin üstünü de örttüğünü düşünüyorum açıkçası. (Mesela Pound serbest vezinle yazan ilk İngiliz şairlerinin, bu yöntemi tümüyle Fransız şairlerinden çaldığını söylemiştir apaçık olarak.) Şairler arasındaki bağlantıları da çok anladığımı düşünmüyorum. Usta- çırak ilişkisi üzerine yazdıkları son derece şematik. Dahası hala romantik edebiyatın bir kalıntısı olan “deha” ve “özgünlük” kavramlarını sorgulamadığını görüyorum. Rus Biçimcileri ve Fransız dilbilim, göstergebilim kuramlarının, Kristeva’nın metinlerarasılık dolayımında zihin ve ufuk açıcı yaklaşımını göz ardı etmesinin de büyük bir handikap olduğunu görüyorum. Sonuçta, Bloom’un kitabı yayınladığı zamanlardan çok farklı bir zaman kipindeyiz. Bugünün sorunu “Etkilenme Endişesi” değil, “Etkilenememe Endişesi”dir. Deneyimin buharlaştığı, bireyin bir afaziye maruz kaldığı zamanlardayız. Bu duygu geçirmeyen çağda, etkilenmeye, o ne olursa olsun, her şeyden daha fazla ihtiyacımız var. Valery’nin bir lafı vardır, şimdi aklımda kaldığı kadarıyla, mealen aktarıyorum: “Başkalarından beslenmek... daha orijinal bir fikir bilmiyorum” der. Etkilenmekten asla endişe duymadım kişisel olarak kendi yazın uğraşımında. Beni besleyip, geleceğe fırlatan tek şey oldu sürekli “kendini etkiye

alabildiğine açık tutmak” . O nedenle Bloom hayranları beni bağışlasınlar. Eğer şiire dair teorik bir şeylere geri dönmem gerekiyorsa Fuzuli'nin mukaddime ve dibaceleri, Necatigil'in o bilgelik dolu Şiir Burçları, Adorno'nun Lirik Şiir ve Toplum, Eliot'un Gelenek ve Bireysel Yetenek, Heidegger'in Hölderlin ve Şiirin Özü gibi yazılarıyla , Rilke'nin Malte'sine bakarım ben genellikle. Benim ufkumu bunlar oluşturmuştur daha çok.

Halil CİN: Toplumumuzun ve edebiyatımızın en büyük meselelerinden biri de Garb ve Şark meselesi. Bir şiirinizde “Şark'ta hakikat aynasız anlaşılmaz” diyorsunuz. Yahya Kemal, Peyami Safa, Tanpınar ve adını anabileceğim pek çok sanatçı bu meseleyi işledi. Garb ve Şark meselesine sizin bakış açınız nedir? Bir “araf”tan bahsetmek mümkün müdür?

W.B. BAYRIL: Hayır “araf”ta kaldığımızı söyleyemeyeceğim. Araf sonuçta bir yer'dir, bir topos. Bu konuda Hilmi Hoca, kırk yıl önce bence çok yerinde bir analiz ve saptama yapmıştı, merak edenler açıp okusunlar. Kabaca şunu söylüyordu Hoca; “neden bize dayatılan ya Batılı ya da Doğulu olmak zorunda olalım? Bizim tarihsel konumumuz hem Doğu hem Batı'yı birlikte temellük etmeyi gerekli kılıyor.” Zamanın ve hayatın Hoca'yı haklı çıkardığını görüyorum, aradan geçen bunca dönüşümden sonra. Şöyle örnekleyeyim; mesela bir Portekizlinin Batılı olmaktan başka bir şansı ve imkanı var mıdır? Zorunludur o. Oysa bizim böyle bir zorunluluğumuz bulunmuyor. Neden bu birbirini besleyebilecek zenginlikten bir diğeri adına vazgeçmek mecburiyeti veya zorunda olmak gibi bir ikilemede hissedelim ki kendimizi? Dahası, dünya artık 19 ve 20. yüzyılın aşınmış ve işlevsizleşmiş “Doğu/Batı” ikiliği üzerinden okunamayacak ve kavranamayacak kadar birbiri içine girmiş bir durumda. Hepimiz kapitalizmin küresel imparatorluğunun boyunduruğu altındayız. Ulus ötesi nitelik kazanmış mütehakkim bir finans kapital'in dolu dizgin küresel yok oluşa sürüklediği bir gezegende hayatta kalıp kalamayacağı şüpheli bir canlı türüüz. Her gün adım adım geri dönülemeyecek bir noktaya doğru, durdurulamaz bir biçimde ilerliyor küresel ısınma. Androposen diye tanımlanan bir çağın, süreklilik kazanmış, derinleşip, incelmış teknik ve teknolojik araçlarıyla bir gözetim, disiplin ve denetim altına alınmış toplumlarının aciz ve kısıtlanmış bireyleriyiz... Bu çapta bir varoluş/yok oluş denklemine doğulu olsan ne olur, batılı olsan ne olur? Kimseye, hiç bir insan tek'ine zerre miskal faydası yok artık bu tartışmaların.

Halil CİN: 1980 Kuşağı şairleri üzerine yapılan çalışmaları yeterli buluyor musunuz? Yöntem ve içerik anlamında nasıl buluyorsunuz?

W.B. BAYRIL: Üçüncü sorunu yani kuşak meselesini yanıtlarken kabaca bu konuda bir çerçeve çizdiğimi umuyorum. Dahasını merak eden okur, birkaç yıl bekleyebilirse, bu konudaki daha spesifik görüşlerimi okuyabileceği bir kitabım çıkacak. Ama sabırsızsa, bir giriş veya önsöz, kaba bir özet halinde yer aldığı Her Zaman Şair’deki *İmge Panayırı’ndan Fragmanlar* adlı yazıma bakabilir.

Halil CİN: Melek Geçti’den itibaren şiirlerinizdeki lirik damar hep dikkati çekti. Türk edebiyatındaki lirizm hakkında kısaca neler söyleyebilirsiniz?

W.B. BAYRIL: Türk şiirinin lirik damarı, büyük şairlerin çıktığı, kendini ispat ettiği hayli sofistike bir “er meydanı”dır. Baş döndürücüdür, zirveler, derin uçurumlar, taşkın ırmaklarla çevrilidir... Lirik’te başarılı olamayanın, Türkçede büyük şair olma şansı yoktur. Al sana örnek ve soru, Oktay Rifat o muazzam lirik kitapları *Şiirler* ve *Yeni Şiirler*’i yazmasaydı büyük şair olabilir miydi?

Halil CİN: Şiirde şekil meselesine girmek istiyorum. Özellikle Servet-i Fünun’dan sonra bazı şairler bu mesele üzerinde durdu. Sizin *Estamp* ve *Merdiven* şiirleriniz ilk aklıma gelenler. Bunun dışında *Şer Cisimler*’e baktığımızda yine şekil anlamında seyyal bir tavır aldığınızı görüyorum. Şekil meselesi de şiirin bir parçası olabilir mi? Şekil mi şiiri doğurur yoksa şiir mi şekli?

W.B. BAYRIL: Şekil yani biçim yani form... İki yönü var bunun. İlki bir şekle, norm’a uygun biçimde üretmek belli bir disiplini öğrenmek ve beceriye sahip olmayı gerektirir. Öteki yön, seni norm’u aşmaya zorlar. Bu ikisini bir arada yapabildiğin zaman, yani önce merdiveni imal edip yukarıya tırmandığında, ona bir tekme atabiliyorsan, olmuştur. Sanatın her alanında biçim ile içerik birbirini çağırır. İkisinin ortak yaşarlığı olduğu gibi, kendi özel tarihleri de vardır. Bir araştırmacı, incelemeci bunları teker teker ele alarak, üzerlerinde çalışabilir. Fakat şair deneyimi öyle gelişmez, yaşanmaz. Şiir sana gelir, bazen form seni farklı anlam katmanları, çağrışım örgüleri kurmaya zorlar bazen de anlam seni ihtiyacı olan bir form’a doğru alıp götürür. Bunun da yöntemi olmaz. Sanat, yapabilenlerin alanıdır. Ya yaparsın ve olur ya da yapmayı denersin ve olmaz. Al sana bir Picasso sözü: “Ben aramam, bulurum.”

Halil CİN: Ali Günvar’ın son çıkan kitabı *Soneler*’de hem İngilizce hem de Türkçe şiirleri yan yana gördük. Sizin son kitabınız *Rosa das Rosas* adını taşıyor. Şiir başlıkları ve içeriklerinde İspanyolca ve Latince pek çok kelime bulunuyor. Türk şiiri artık evrensel nitelik kazanıyor diyebilir miyiz?

W.B. BAYRIL: Türk şiirini bilmem, ama benim Rosa Das Rosas’da yaptığım, kişisel şiir tarihim içinde, şiirim bir başka kaynağına, öteki kanadıma yani “Batı” şiirindeki ustalarımıza selam çakmaktı. Sanırım bir süre bu dolaylarda olacağım. Artık Google translate çağındayız, basit birkaç tuş hareketiyle, neredeyse dünyadaki dillerin tüm kelimelerini, birkaç saniye içinde araştırabiliyoruz, edinebiliyoruz. Her dil başka dil ile konuşuyor yapay zeka ve algoritmalar sayesinde. Şair de bunu neden yapmasın ki?

Halil CİN: *Anlat Kalbim* adlı kitabınız edebiyatımızda pek rastlamadığımız türde eser. *Günlük* başlığı altında çıksa da aslında deneme türüne de yaklaşan şahsi anılar, bilim tarihi, şiir, roman, edebiyat, resim, sanat gibi pek çok alanı içinde barındıran bir kitap. Bu kitabı nasıl değerlendiriyorsunuz?

W.B. BAYRIL: Melez, türler arası bir kitap oldu *Anlat Kalbim*. Türkçede bu tarzda yazılmış başka bir kitap örneğini bilmiyorum ben. Pandemi başlangıcına ve kargaşasına denk geldi, yeterince dikkat toplayamadı. Ulaşabilen okurlardan, çok güzel geri dönüşler, tepkiler aldım. Görüşlerine değer verdiğim kimi tanıdıklarım tarafından da takdir edildi. Ama benim kitaplarım öyledir. Sonradan keşfedilir. Alışığım. Beni mutlu eden bir kitap olmuştur *Anlat Kalbim*. Başarılı bir iştir, “özgündür”, “biricik”tir. İyi şeyler de er ya da geç nasılsa yerini bulur. En azından benim edebi hayatımda hep böyle olmuştur. Müsterihim diyeyim şimdilik.

Halil CİN: *Arzuda Tenhâ* kitabınızdaki *Tereke* şiirinizde “... Kozmik ağ. Kusursuz şebeke. / Şairin şaire bıraktığı o meçhul, / uğursuz tereke!” diyorsunuz. Sizin şiiriniz için yapılan değerlendirmelerde gelenek ile bağımıza dikkat çekiliyor. Siz de aynı fikirde misiniz?

W.B. BAYRIL: Elbette ama gelenek benim şiirim sadece bir katmandır. Beni oraya tıkpı, kategorize ya da enterne etmeye çalışan sinsi bir gayret de görüyorum bu arada. Nafile. Onlara çok hoş sürprizlerim var çünkü. Benim eğitimim “sanat eğitimi”ydi. Yani ben “sanat yapmak” üzerine eğitim gördüm. O nedenle bir şairin, bir ressamın, bir heykeltıraş’ın asla ve kat’a tek bir

katman, bağlam tarafından temsil edilemeyeceğini bilirim. İlk ve izleyen kitabımda hangi şairlerden alıntı yaptığımı, hangilerinden etkilendiğimi apaçık bir biçimde ortaya koymuştum. Hiç çekinmeden. Ayrıca onları da onurlandırmak istedim. Okulda ve sonraki yaşantımda öğrendiğim tek bir şey vardır; kendini alabildiğine etkiye açmak! Bundan korktuğun, “endişelendiğin” zaman zaten neden sanat yapasın ki? Kendini alabildiğine etkiye açmak ve kendinden, yeteneğinden sürekli şüphe duymak ama kendine, yaptığına inanmayı, yeniden ve yeniden icat etmek... Bunlar hep el ele gitmek durumundadır.

Halil CİN: Sizin ilk kitabınız “*Behçet Necatigil Şiir Ödülü*”nü aldı. Ödüller gerçekten önemli midir bir şair için? Son yıllarda pek çok şiir ödülü veriliyor. Bu ödülleri nicelik ve nitelik açısından nasıl buluyorsunuz?

W.B. BAYRIL: Necatigil’den önce de bir ödül almıştım. Tek şiire verilen bir ödül.. Cemal Süreya, Çetin Altan, Salah Bırsel, Tarık Buğra, Sabahattin Kudret Aksal gibi isimlerin jüri üyesi olduğu bir yarışmada, ben yirmibeş yaşında daha kitapsız bir şairken, o zamanlar yetmiş yaşında ve çoktan edebiyat tarihine geçmiş Melih Cevdet Anday ile ödülü paylaşmıştık. Kısacası, ödülün kimden ve kimler tarafından alındığına bakar aslında ödülün önemi. Yoksa bugünün şiir ödülü enflasyonunda ödüller de aşınmış şeylerdir. Ben genç bir şair olsam, ödülü kimlerin verdiğine, ödül’ün kendisinden daha çok dikkat kesilirdim. Zira siz ancak başka şairler size şair dediklerinde şair olursunuz☺

Halil CİN: Şiirlerinize dikkatlice bakıldığında aslında bir “ironik” taraf da var. Bunu hem sanatsal hem de dönemsel anlamda kullanıyorsunuz. Türk şiirindeki ironi hakkında neler söylersiniz?

W.B. BAYRIL: Çok uzun ve açılımları çok geniş bir konu ironi. Şiirden resme, romandan sinemaya, sabahtan akşama konuşsak bitiremeyiz. Türk şiiri hiciv’den ironi’ye nasıl geçti? Geçti mi? İşte sana bir araştırma, soruşturma konusu. Tecahül-ü arifane’den ironi’ye giden yolda şaire neler oldu? Heccav şairlerden ironistlere, Türk şairinde bir paradigma değişiminin ufuklarına nasıl bakabilir, anlayabilir, analiz edebiliriz?... bak bu da şahane bir tez konusu olsun benden meraklı okurlara...

Halil CİN: Şeyleşme ve yabancılaşma şiirlerinizde dikkati çeken diğer unsurlardan. Bu iki unsurun Türkiye’ye gelişiminin 1980 sonrasında olduğunu biliyoruz. Şair, etrafında olup bitenlere sessiz kalamayan insandır. Şeyleşme ve yabancılaşma günümüzde ilerledi mi yoksa farklı bir hale mi büründü?

W.B. BAYRIL: “Yabancılaşma ve şeyleşme” Marx’tan beri insanlığın ufkunda bir kavram. Kapitalist üretim tarzının insanlığa armağan ettiği bir kahr. Modernliğin semptomlarından, sürekli tekrarlanarak döngüleşip kanserleştirdiği ve şimdinin post-human uygarlığının nasıl baş edeceğini bilemediği bir hâl.. Bu hâl’in Türk şiirinde belirmesi ve deneyimlenmesinin tarihi de hayli yeni ve kısa. 80 şiiri bir anlamda bunun da kristalleştiği ve dışa vurulduğu bir deneyim halinin ve tercümesinin gövde bulduğu bir alan.. Pandemi’den sonra hepimiz yani bütün bir insanlık olarak anladık ki, beceriksiz politikacılar, çapsiz bürokratik mekanizmalar, kendi varlığını korumayı önceleyen devlet yapıları ve tüm insani reflekslerini yitirmiş kapitalistler tarafından kendi başına, büyük ölçüde de tesadüflerin akışına bırakılmıştır tekil hayatlarımız. (Oktay Rifat’ın o güzelim kitap adı gibi: Dilsiz ve Çıplak) Kıyamet zaten bundan başka nedir ki?

Halil CİN: *Şer Cisimler* kitabınız benim en sevdiğim kitaplarınızdan biri. Burada yer alan *Sen Yıldızını İzle* adlı şiir Türk edebiyatında pek rastlamadığımız bir türde şiir. *İçindekiler* kısmı oluşturmak yerine bunu bir şiir halinde veriyorsunuz. Bu tavrınız devam edecek mi yoksa sadece o kitabınıza özel miydi?

W.B. BAYRIL: Benim için “kitap” yapıt anlamına gelir. Şiirleri arka arkaya sıraladığım yayınlanmış, basılmış bir “şiir defteri” değildir. O nedenle kendi içinde, kendine özel bir mimariyle inşa edilmeli, üzerinde düşünülmalıdır. Örüntüler, çağrışım ağları, kendi içinde birbiriyle konuşan veya bakışan şiirlerin oluşturduğu bir alem yahut kainat. Yapıt onu sağlıyorsa, o zaman basılır. Yoksa beklemek gerekir. Tüm şiir kitaplarımda öyle yapmışımdır, en azından niyet ve gayret etmişimdir... *Şer Cisimler*’e gelince kitabın temel bağlamı nesneleşme, okuma ve hazzı tüketme pratiklerine karşı bir hamledir o. Kendi döngüsü içine kapatır kitabı o şiir. Sürekli birbirine atıflar yaparak kendi girdabını okurun zihninde yeniden ve yeniden kurar. Böylece okuru üretici bir okuma’ya davet eder ya da en azından ima eder. Bu kadar sözü dolandırdıktan sonra yanıtlayayım seni, evet eylemlerim devam edecek☺

Halil CİN: *Rosa das Rosas* kitabımızdaki *Nihil Est* şiirinizde “*Dilden önceki güzellik! / Zamandan önceki güzellik!*” diyorsunuz. Geçtiğimiz günlerde Haydar Ergülen *Rosa das Rosas* üzerine yazdığı yazıda bu kısma vurgu yaptı. Bayrıl şiiri çocukluğu anlatan en güzel şiirlerden biri. Çocukluğun sizdeki tahakkümü nelerdir?

W.B. BAYRIL: Çocukluk yalnızca nostaljik bir gönderim katmanı değil eşzamanlı olarak bir muhafet katmanıdır benim yazdığım şiirde. O nedenle süreklilik arz eden bir biçimde belirir ve kaybolur. Öte yandan Şair ister istemez Dil’in inşa ettiği bir varlıktır. Dil hapisanesinin ebedi ve ezeli mahpusu. Bir Sisifos! Çabasının temeli budur. Nihil Est ve daha birçok şiirimde insanın varlık ve kainat arasındaki ilişkisinin Dil’den önceki halini tahayyül etmeye dair gönderimler vardır. Dil’den önce nasıl varlıklardık acaba? Dil ile birlikte kazandıklarımız, başardıklarımız yanında, neleri yitirdik? Bir muhasebe yapılabilse, kazançta mıyız yoksa artık geri döndürülemeyecek biçimde bazı değerli şeyleri yitirmiş olabilir miyiz? Dil olmasa ne yapardık? Benim tahayyül evrenimde kimi zaman belirir böyle sorular. Wittgenstein der ya; “üzerinde konuşulamayan konusunda susmalı”. Açıkçası pek emin değilim bundan.

Halil CİN: *Kumaş* şiirinizde “*Zira, başka bir kumaştanız biz... ya da... / ya da... ilk elleriyle terzi Tanrı’nın / ruhları tebessümle teyellediği / başka bir alemde.*” diyorsunuz. Şairler başka bir kumaştan muhakkak. Günümüz şairlerinden bahsetmek istiyorum biraz. Siz genç kuşak şairleri en çok takip eden isimlerden birisiniz. Bazı şairler isim vermekten kaçınıyor ama ben yine de sormak istiyorum. Genç kuşak şairlerden beğendiğiniz isimler kimler?

W.B. BAYRIL: İsim vermekten kaçınmam aslında bilirsin. Ama şunu da ben biliyorum; ismini verdiğim şairler sonra başka genç şairlerin zulmüne uğruyor. Böyle de bir ahmaklık durumu var. Genç şairleri öyle çok yakından gözlediğim filan yok. Kimse de bunu yapamaz zaten. Yılda üç-beş bin şiir kitabının çıktığı bir ortamda, kimse her şeyi izleyemez, izliyorum derse de yalan söylüyordur. Sevgili arkadaşımız Seyhan Erözçelik adına bir ödül kurduk. Anısını yaşatalım diye. O vesileyle daha fazla muhatap olmaya başladım genç şairlerin ilk yapıtlarıyla. Orada ödül verdiğimiz takdir ettiğimiz ilk dosya, ilk kitaplı şairlerin hepsinin çok güzel bir şair kumaşına ve yeteneğine sahip olduklarını düşünüyorum. İlerde ne olur, bilinmez tabii... Şiir uzun bir iştir çünkü. Sonra yeni şiir serileri var, İthaki, Ötüken, Mühür Poems’in yayınladıkları, yeni bir yayınevi Mylos’un bastıkları, sonra adeta bir kitap

canavarına dönüşen Klaros ... Elbette şimdi unuttuklarım da olmuştur, bu kadar uzun bir söyleşi yapmamıştım zira epeydir. Neyse toplayayım; Yiğit Kerim Aslan, Merve Akbaydoğan, Murat Saldıray, İlkay Şahin, Hüseyin Serhat Arıkan, Seval Karadeniz, Ayça Erdura, Sinan Onur, Ulaş Bager, Ege Özcan, Beyza Okumuş, Serdar Topaloğlu, Okan Yılmaz, Mem Teneti, Onur Şahin, Naile Dire, Şerif Fatih, Oğulcan Kütük, Emre Polat, Devrim Horlu, Zeynep Tuğçe Karadağ, Anıl Cihan, Çağın Özbilgi... şimdi sayarken ben bile hayret ettim ne kadar çok isim kalmış aklımda... Tabii ki unuttuklarım, görmediklerim, farkına varmadıklarım da olmuştur, olur böyle çünkü. Kısaca genç şairlere kolaylıklar diliyorum, kendi deneyimimden biliyorum ki işleri zor, yolları uzun.

Aşk ve Fal

Fal köpürdü. Kıyı, itiyor denizi
açığa. Cezir... Ömrümüzdür, o narin
filika. Bil, incelir zamanla, hem ip
hem tahta!

Fal köpürdü. Geriniyor alâmetler
mahmur çuhada: *Ölüm ve İskambil!*
o hassas çetrefil alaka!

Ansızın med. İp kopar, zaman
çekilir. Silinir biçare ömrümüz,
berhava olur bir dalgada.

Her şey gibi ‘AŞK VE FAL’ da
kaplanır bir gün yosunla.

Söylenmiştir nice söylenir:

Hayat, muamma!

Melek Geçti

(W.B. Bayrıl Londra)

(W.B. Bayrıl, Adnan Özer ve Seyhan Erözçelik)

(Mühür Dergisi'nin W.B. Bayrıl Özel Sayısı)

(W.B. Bayrıl, Halil Cin ve Hilmi Yavuz ünlü Hatay Restoran'ta.)